

Kars Valisi ve Belediye Başkan Vekili TÜRKER ÖKSÜZ

“ Anadolu'nun Kafkaslara açılan kapısı Kars; sahip olduğu jeopolitik ve stratejik önem nedeniyle birçok kültür ve medeniyete beşiklik etmiş, bu medeniyetlere ait birçok tarihi ve kültürel eserlerin yanında eşsiz doğal güzellikleri ile adeta açık hava müzesi konumundadır. ”

Kars ilinde Ekim 2018'den bu yana görev yapıyorsunuz. Genel olarak Kars ilini nasıl tanımlarsınız?

Ben de öncelikle İdarecinin Sesi Dergisi olarak Kars ilimiz için özel bir sayı yayınladığınız için şahsım ve Karslı hemşehrilerim adına sizlere teşekkür ediyorum.

Evet, 27 Ekim 2018 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 2018/202 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Kars Valiliğine atandım. 2 Ekim 2020 tarihinde İçişleri Bakanlığı emriyle Kars Belediye Başkan Vekili olarak görevlendirildim. Böylesine kadim bir şehirde görev yapmaktan, Serhat şehir Gazi Kars'ımıza hizmet etmekten büyük onur duyduğumu ifade etmek istiyorum.

Anadolu'nun Kafkaslara açılan kapısı Kars; sahip olduğu jeopolitik ve

stratejik önem nedeniyle birçok kültür ve medeniyete beşiklik etmiş, bu medeniyetlere ait birçok tarihi ve kültürel eserlerin yanında eşsiz doğal güzellikleri ile adeta açık hava müzesi konumundadır.

UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'nde yer alan Ani Örenyeri, Tabyaları, Kars Kalesi, 19.yy Baltık mimarisi ile inşa edilmiş yapıları, geçmiş ile günümüz arasında köprü gibi uzanan caddeleri, arkeolojik sit alanları, kültür ve tabiat varlıkları ile bir tarih

Bedesten Bölgesi

ve kültür şehri olan serhat şehrimiz, aynı zamanda dünyada Alplerden sonra en kaliteli "Toz Kristal Kar'ına" sahip kış turizminin Türkiye'de ve dünyada yükselen değeri Sarıkamış Kayak Merkezi ile Çıldır ve Aygır Gölü gibi eşsiz doğal güzelliklere sahip olan nadide şehirlerimizden birisidir.

Serhat şehrimiz Kars, ayrıca Anadolu'da kullanılan ilk Türkçe isimli şehir, Anadolu'da yapılan ilk Türk Cami (Ebul Menucehr Camii) unvanı, Osmanlı-Rus savaşının ardından Anadolu'da bir ile verilen ilk Gazi unvanı, milli mücadele döneminde Anadolu'da kurulan ilk cumhuriyet

olan Cenub-i Garbi Kafkas Cumhuriyeti ve Türkiye'de ilk ve tek olan Kars Peynir Müzesi ile ilklerin şehridir.

Kars denilince belirtmeden geçmeyeceğimiz bir konu da temelinde insan ve insan sevgisi olan tasavvuf anlayışıyla Anadolu'da gönülleri fethederek Anadolu'nun fethine zemin hazırlayan Ebu'l Hasan Hara-kani Hazretleri'dir.

İşte böylesine değerler ile kültür, inanç ve kış turizmi alanında büyük potansiyele sahip olan ilimizi turizm alanında hak ettiği yere taşımak, ilimizin zenginliklerini tanıtmak adına ilgili Bakanlıklarımızın destekleri ile Valiliğimiz himayesinde birçok projeyi hazırlayıp hayata geçirmek için olanca gücümüzle çalışıyoruz.

Çukur Tabya

Kars ilinin tarihsel geçmişinde öne çıkan dönüm noktalarından bahsedebilir misiniz?

Tarih boyunca çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmış olan Kars için birçok dönüm noktasından bahsetmek mümkündür elbette. Ancak en önemli dönüm noktaları olarak altı noktanın öne çıktığını söyleyebiliriz.

Bu dönüm noktalarından **birincisi**, Sultan Alparslan tarafından Ani'nin fethedilerek Anadolu'nun kapılarının Türklere açılması ve akabinde Kars'ın alınışıdır. Sultan Alparslan, tahta geçtiği yıl fethedilemez denilen Ani'yi 16 Ağustos 1064 tarihinde fethederek büyük bir zafere imza atmıştır.

Yüzyıllarca değişik kültür ve medeniyetlerin varlığını sürdürdüğü Ani, 1064 tarihinde Sultan Alparslan tarafından 25 gün süren bir kuşatmadan sonra fethedilerek yine bir Ağustos günü 1071 Malazgirt zaferinden önce Anadolu kapılarının Türklere açılmasına vesile olmuş, bu topraklar hıdayete kavuşturulmuştur.

Ani'nin fethi, hem Türk ve İslam tarihi hem de dünya tarihi açısından önemli bir dönüm noktasıdır. Bu kutlu fetih, Ani'nin fethinden 7 yıl sonra, 1071 yılındaki Malazgirt Zaferi'nin anahtarı olmuştur. Ani'nin fethi ile Anadolu'ya ayak basan ecdadımız, 1071 yılındaki Malazgirt Zaferiyle Ani Zaferi'ni taçlandırmıştır. Ecdadımız, Ani ve Malazgirt zaferlerinin ardından Anadolu'yu da fethederek bizlere vatan yapmıştır.

16 Ağustos 1064'de Kars'tan doğan güneş, Malazgirt'te devam etmiş, 1299'da Söğüt'te nurunu saçmış ve 1453'te İstanbul'un fethiyle yeni bir çağı başlatarak aydınlığa vesile olmuştur.

İkinci dönüm noktasının Kanuni Sultan Süleyman zamanında Kars'ın Osmanlı sınırına dahil edilmesini söyleyebiliriz. 1534'de Dulkadiroğlu

Mehmed Han tarafından, Osmanlı devletine ilhak edilen Kars Sancağı, Selçuklulardan sonra tekrar bir Türk idaresine kavuşmuştu.

Üçüncü dönüm noktası, 1853-1856 Kırım Harbi esnasında 29 Eylül 1855 tarihinde Kars zaferi olarak tarihe geçen ve üç yıl boyunca vergi dahi alınmayan bir kahraman halk ve neticesinde Osmanlı zamanında ilk ve tek unvan alan **gazi** şehir olmasıdır. Gerek Kanada gerekse Rusya ve İngiltere'de kasaba, göl, ırmak ve köy isimlerine Kars isminin verilmesine kadar destansı bir kahramanlık öyküsüne sahiptir.

1855 yılının Mayıs ayında Kars şehir halkından kurulmuş, sayıları 9.000'i bulan silahlı sivil savaşa katılmıştır. Kırım Savaşı sırasında 16 Haziran 1855'te üçüncü defa Kars'ı kuşatan Ruslara karşı 14 yaşından büyük çocuklar bile gönüllü alayına katılarak savaşmışlar ve sonunda galip gelip, düşmanı mağlup ederek yurtlarını kurtarmışlardır.

29 Eylül 1855 günü, 54 bin kişilik Rus ordusunu 7,5 saat süren bir savaş sonunda yenmesi üzerine nişanlar, kılıçlar ile Kars halkına "İltifatname" gönderilmiş, bu bölgeden üç yıl vergi ve asker alınmamıştır. Kars şehrine "Gazi" unvanı ile "Kars Nişanı" gönderilerek bu şanlı direniş ödüllendirilmiştir. Devlet, kazanılan bu başarıdan dolayı Kars'ta yararlılığı görülenleri mükâfatlandı-

rırken, şehrin adını da yüceltmıştır. Kars ahalisine Sultan Abdülmecid'in kutlaması ve vekiller heyetinin teşekkürleri gelmiştir.

Şanlı tarihimizin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere Kars halkı, 19. yüzyıldan 20. yüzyılın ilk çeyreğine değin art arda uğradığı işgaller ve katliamlarda; kuvvetli imanı, üstün cesareti ve emsalsiz kahramanlığı ile mücadele etmiştir.

Dördüncü dönüm noktası, Rumi takvime göre 1293 yılına denk geldiği için **93 Harbi** diye lanse edilen 1877-1878 tarihli Osmanlı-Rus savaşı ile 40 yıl Rusların ve hemen akabinde 2 yıl Ermenilerin hakim olduğu karanlık yıllar...

93 Harbi, Tuna ve Kafkasya cephelelerinde yaşanmıştır. Kafkasya Cephesinin kumandanı Ahmed Muhtar Paşa idi. 125.000 kişilik Rus ordusunun başında ise, Ermeni asıllı Melikov bulunuyordu. Ahmed Muhtar Paşa'nın Ruslara karşı 21 Haziran'da Halyaz, 25 Haziranda Zivin, 25 Ağustosta Gedikler Meydan Muharebelerini kazanması üzerine, kendisine "**Gazi**" unvanı verilmiştir.

15 Ekim 1877 Alacadağ Meydan Muharebesi, Kafkas cephesinin dönüm noktası olmuştur. Gazi Ahmed Muhtar Paşa, fazla kayıp vermemek için Erzurum'a çekilmek zorunda kalmıştır. Bu durum sonucunda **Kars** açığa kaldığından, 18 Kasım'da

Rusların eline geçmiştir. Ancak, Erzurum'da halkın da katıldığı destanlaşan savunma karşısında Ruslar Erzurum'u alamamışlardır.

19 Şubat (3 Mart) 1878 tarihinde Ayastefanos Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşmaya göre; ... Doğu'da Batum, **Kars**, Ardahan ve Beyazıt'ın savaş tazminatının bir kısmına karşılık olarak Rusya'ya verilmesi, Kotur ve civarının İran'a bırakılması, Rusya'ya karşı Osmanlı Devleti'nin Hristiyanlar yararına reformlar yapmayı üstlenmesi hükümleri kabul edilmiştir.

Beşinci dönüm noktasının, şanlı tarihimizin hüznünlü sayfalarından biri olarak hafızalarımızda yer alan Sarıkamış Destanı olduğunu söylemek mümkündür. Sarıkamış Harekâtı, Birinci Cihan Harbi sırasında, 22 Aralık 1914 günü başlayıp, 05 Ocak 1915 gününe kadar süren ve hüznünlü sona eren, cihan harbinin önemli dönüm noktalarından biridir. Sarıkamış, Türk harp tarihinin önemli muharebelerine sahne olmuş, ordumuz, çok ağır şartlar altında yapılan bu muharebe- de hem düşmanla hem salgın hastalıklarla hem de soğuk kış şartlarına karşı kahramanca savaşmıştır.

108 yıl önce, sınırlarını mübarek kaniyla çizen, vatanını canından öte seven ecdadın yiğitliklerine bir yenisi daha eklendi. Kahraman ecdadımız, Sarıkamış'ta adını tarihe buzdan harflerle kazıdığı bir öykü yazdı. Ama hüznünlü, ama yürekleri dağılayan, ama trajedik...

“Şüheda fıskıracak toprağı sıksan şüheda” dizesinde de ifade edildiği gibi vatanına kastedenlere karşı çelikten sinisini siper eden, vatanın her karışını mübarek kaniyla sulayan şehit-

lerimizin, Sarıkamış Harekâtı'ndaki fedakârlıkları da vatana adanmışlık destanı olarak tarihe geçmiştir. Bu açıdan baktığımızda Sarıkamış harekâtı, Türk milletinin vatanı ve kut-

sal değerleri uğruna, olumsuz şartlara rağmen neleri göze alabileceğinin en güzel örneğidir.

Bu vesileyle; Sarıkamış şehitlerimizle birlikte tüm şehitlerimizi rahmet, minnet ve saygıyla anıyorum. Ruhları şad olsun.

Altıncı dönüm noktası da elbette, 30 Ekim 1920’de Kars’ın kurtuluşudur. 30 Ekim 1920’de Türk askeri tarihinin en gözde komutanlarından, entelektüel kişiliğiyle dikkati çeken Kâzım Karabekir Paşa, Doğu Cephesi Komutanı olarak Kars’ı Türk anavatanına yeniden kazandırdı.

Bölgede Müslüman ve Türk nüfusun büyük ezizet görmesi, Ermenilerin sahip çıkmak istedikleri bu topraklarda iktidar ve otoriteyi kuramamaları nedeniyle Eylül 1920’de Şark Ordusu (15. Kolordu) harekete geçti. Kâzım Karabekir Paşa’nın güçlü

komutası altında 30 Ekim 1920’de Kars anavatanına dahil oldu. Kars, o günden bugüne Türkiye Cumhuriyeti’nin sınır bekçisidir.

Kars kadim tarihi ve kültürel varlıkları, tarım, turizm potansiyeli; doğal kaynakları, yaşam tarzı ve gelenekleri ile tanınan illerimizden biridir. Bu bağlamda il’in sahip olduğu potansiyelin yeterince değerlendirildiğini düşünüyor musunuz? Bu konuya yönelik çalışmalardan söz edebilir misiniz?

Belirttiğiniz gibi Kars ilimiz kadim tarihi ve kültürel varlıkları, tarım, turizm potansiyeli; doğal kaynakları, yaşam tarzı ve gelenekleri ile tanınan illerimizden biridir. Göreve başladığımızda Kars’ın sahip olduğu özellikle turizm alanındaki zengin potansiyelini fark ederek kendimize “yılda bir milyon misafir” ağırlayabilme hedefini koyduk. Bu hedefe ulaşmak ve Gazi Kars’ımızı daha ileriye götürmenin gayreti ile çalışmalarımızı yürütüyoruz.

Genel olarak kaybolmaya yüz tutmuş tarihi eserlerimizin yeniden restore edilerek turizme kazandırılması, tarihi doku ve kimliğin yeniden ortaya çıkarılması, Sarıkamış Kayak Merkezi ve Doğu Anadolu’nun en büyük ikinci gölü olan doğa harikası Çıldır Gölü’müzü hak ettiği noktaya getirmek amacıyla hazırladığımız projeleri hayata geçiriyoruz ve bundan sonra da ilimizi hak ettiği noktaya taşıyacak projeleri var olanların üstüne koyarak hayata geçirmeye devam edeceğiz.

Bu amaçla; göreve başladığımızdan bu yana gerçekleştirdiğimiz Kars Bedesteni Konak ve Çevre Düzenlemesi, Kars Vadisi, Hulusi Aytekin Caddesi Sokak İyileştirilmesi, Kars Kalesinin Aydınlatılması Ve Çevre Düzenlemesi, Kent ve Tarih Müzesi, yine Türkiye’de bir ilk olan Peynir Müzesi, ayrıca Beylerbeyi Sarayı, Muradiye ve Mazlumağa Hamamları Restorasyon Projeleri,

Tarihi Kimliğiyle Kars Kenti Projesi, Kars Tarıma Dayalı İhtisas Besi Organize Sanayi Bölgesi, Gündüzlü Engelli Bakım Merkezi, Sarıkamış Bayraktepe Kafeterya Projesi, Kars Gençlik Merkezi, Kavılca Buğday Tanıtımı ve Yaygınlaştırılması Projesi, Ata Tohumları, Bu Topraklardaki Geçmişimiz ve Geleceğimizdir, Ayçiçeği Tarlaları ile Kars Renkleniyor Projesi, Sertifikalı Buğday Üretiminin Yaygınlaştırılması Projesi', İklim Değişikliğini Öngörüyor Geleceğe Tohum Atıyoruz, Sarı Altın Kars Tarlalarında Yaygınlaşıyor Projesi, Suni Tohumlama Uygulamaları İle Etçi ve Kombine İrkların Yaygınlaştırılması Projesi, Dondurulmuş Etçi Beefmaster Sığır Embriyolarının Transferinden Çekirdek Damızlık Sürü Oluşturulması, Köyümde Yaşamak İçin Bir Sürü Sebepim Var Projesi ve bunların yanında yine önümüzdeki dönemde ilimizin potansiyelinin değerlendirilerek ilimizin gelişimine katkı sunacak turizm, sanayi, ta-

rim-hayvancılık, kültürel ve sosyal alanlarda hayata geçirilecek projelerle kadim Kars şehrimizin hak ettiği noktaya geleceğine inanıyorum.

Hayvancılığın başkenti, sahip olduğu tarihi ve kültürel değerlerin yanında eşsiz doğası ve coğrafyası ile turizm çeşitliliği açısından da oldukça zengin bir şehir olan Gazi Kars, kısa ve orta vadede inanıyorum ki çok farklı bir konumda olacaktır.

Bu manada; görev sürem boyunca desteklerini ilimizden esirgemeyen, her zaman Kars'a özel ilgi gösteren başta Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere, tüm bakanlarımıza hem kendi adıma hem de tüm Karslı hemşehrilerim adına şükranlarımı sunuyorum.

Kars ilinin ileriye dönük vizyonu nedir? 2053 yılında ilinizi nerede görmek istiyorsunuz? Bununla ilgili bir yol haritanız var mı?

'Gelecek, Geleceği Görebilenlerindir' anlayışını benimsiyoruz. Türkiye Yüzyılı'nda Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın ortaya koyduğu ülkemizin 2023, 2053, 2071 vizyonları doğrultusunda çok çalışarak toplumumuzun yaşam standardını bugünkünden daha

yukarıya taşımak ve çağdaş medeniyetler seviyesine getirmeyi kendimize görev edindik.

Bu nedenle vizyonumuzu geniş tutuyoruz. Kars için çitamız yüksek. Gelecekte ümitliyiz, beklentilerimiz büyük...

- Tüm tarihi eserleri restore edilmiş,
- Tüm altyapısı bitmiş, tüm dünyanın gözdesi konumunda özellikle kış turizminde bir tatil cenneti olmuş, ulusal, uluslararası üst düzey etkinliklerin ve hatta kış olimpiyatlarının organize edildiği Sarıkamış Kış Turizm Merkezi...
- Yılda birkaç milyon fazla turist ağırlayabilen,
- Hayvancılıkta ülkemize birinci sırada katma değer yaratan,
- Dünyanın 18. Peynir Rotası olan Kars'ın peynircilikte kendini markasını yaratmış,
- UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesine giren Anı Örenyeri'nde tarihi kalıntıları gün yüzüne çıkarılarak tüm insanlığın hizmetine sunulmuş,
- Tüm insanlığa gönlünü açmış olan Ebu'l Hasan Harakani Hazretleri ile inanç turizminde hak ettiği yeri almış,
- Sahip olunan 46 adet tabyası restore edilmiş,
- Üretilen tarımsal ve hayvansal ürünleriyle hem ülkemiz ihtiyacının önemli bir kısmını sağlayan

hem de bu ürünleri Asya ve Ortadoğu başta olmak üzere dünyanın dört bir yanına ihraç eden,

- Mevcut Organize Sanayi Bölgemiz ve bitişğinde kurulma çalışmaları devam eden 2. ilave Organize Sanayi Bölgemizle ilimizin ve ülkemizin gelişmesi ve büyümesine büyük oranda katma değer yaratan sanayi şehri,
- Eğitimde; en iyi kalite ve başarıyı en üst düzeyde yakalayabilmiş,
- Su-yol- kanalizasyon gibi temel altyapı sorunları başta olmak üzere şehircilik anlamında tüm sorunları çözülmüş,
- Kafkas Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulaması Hastanesi, Bölge Hastanesi başta olmak üzere yapılacak yeni sağlık yatırımlarıyla sadece ilimize değil çevre illere ve komşu ülkelere de hizmet vererek önemli bir ihtiyacı karşılayan, sağlık turizminde de önemli bir konuma ulaşmış,
- Şehir içine ve kırsala dikilen ağaçlarla oluşturulan ormanlarıyla yeşilin her tonuyla kucaklaşmış ve tarih kokan,

Karslı kimliğiyle her türlü kısır çekişmelerden, çatışmalardan uzak, birlik-beraberlik, hoşgörü içerisinde, mutlu ve huzurlu bir şekilde bir arada yaşayan insanların olduğu, Türkiye'mizin en doğusunda, Avrupa'nın Kafkaslar ve Asya'ya geçiş köprüsü olan bir **dünya şehri** hayal

ediyoruz ve bunun için gece gündüz demeden çalışıyoruz.

Kars ilinde başlamış olan ve özellikle önem verdiğiniz proje ya da projeler var mı? Bahsedebilir misiniz?

Daha önce de belirttiğim gibi göreve başladığımızdan bu yana gerçekleştirdiğimiz Kars Bedesteni Konak ve Çevre Düzenlemesi, Kars Vadisi, Hulusi Aytekin Caddesi Sokak iyileştirilmesi, Kars Kalesinin Aydınlatılması Ve Çevre Düzenlemesi, Kent Müzesi, yine Türkiye'de bir ilk olan Peynir Müzesi, ayrıca Beylerbeyi Sarayı, Muradiye ve Mazlumağa Hammamları Restorasyon Projeleri, Tarihi Kimliğiyle Kars Kenti Projesi, Kars Tarıma Dayalı İhtisas Besi Organize Sanayi Bölgesi, Gündüzlü Engelli Bakım Merkezi, Sarıkamış Bayraktepe Kafeterya Projesi, Kars Gençlik Merkezi, Kavılca Buğdayı Tanıtımı ve Yaygınlaştırılması Projesi, Ata Tohumları, Bu Topraklardaki Geçmişimiz ve Geleceğimizdir, Ayçiçeği Tarlaları ile Kars Renkleniyor Projesi, Sertifikalı Buğday Üretimini Yaygınlaştırılması Projesi', İklim Değişikliğini Öngörüyor Geleceğe Tohum Atıyoruz , Sarı Altın Kars Tarlalarında Yaygınlaştırıyor Projesi , Suni Tohumlama Uygulamaları ile Etçi ve Kombine Irkların Yaygınlaştırılması Projesi, Dondurulmuş Etçi Beefmaster Sığır Embriyolarının

Transferinden Çekirdek Damızlık Sürü Oluşturulması, Köyümde Yaşamak İçin Bir Sürü Sebeğim Var Projesi gibi projeleri hayata geçirdik.

Bundan sonra da Türkiye Yüzyılı'nda Kars'ımızın, doğunun ve ülkemizin parlayan yıldızı olan bir dünya şehri olması yolunda halkımıza hizmet için turizmden sanayiye, tarım-hayvancılıktan şehircilik alt yapısına ve sosyal-kültürel alanlarda gereken her türlü projeyi hayata geçirmek için var gücümüzle çalışacağız.

Dergimizin kapak konusu "Kamu Politikalarında Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcılık" olarak belirlenmiştir. Kars'tan bir bakış açısıyla konu hakkında neler ifade edebilirsiniz?

Kamu politikalarının nihai amacı toplumsal refah, ekonomik büyüme ve sosyal kapsayıcılıktır. Kamu idareleri kamu politikası kararlarını programlara dönüştürüp uygularken kapsayıcı, sürdürülebilir ve akıllı büyümenin merkezinde üretkenlik ve verimliliği göz önüne alması önem arz etmektedir. Dolayısıyla verimli ve etkin kamu politika ile programları geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi kamu idarelerinin önemli öncelikleri arasında yer almaktadır.

Bu kapsamda Kars ilimizde geleceğe dönük kapsayıcı ve sürdürülebilir programlar geliştirilmektedir. Kars halkının ihtiyaç ve beklentilerine uygun, çağdaş yaşamın gerekleriyle uyumlu ve yaşam kalitesi yüksek bir şehir oluşturabilmek için stratejik planlar oluşturulmaktadır. Bu planmaların neticesi olarak özellikle eğitim, tarım, ulaştırma, sanayi, turizm ve sağlık sektörleri başta olmak üzere çeşitli sektörlerle yönelik projeler geliştirilmekte olup çalışmalar devam etmektedir. Geliştirilen projeler kapsamında fiziki ve sosyal alt yapıya önem verilerek, kentsel ve kırsal alanlarda yaşayanlar ile farklı sosyoekonomik gruplar arasındaki farklılıkları azaltıcı, halkın ihtiyaç ve beklentilerine uygun hizmetler sunulmaktadır.

İlimizin konumu ve iklimi gereği tarım temel geçim kaynaklarının başında gelmektedir. Bu nedenle bir taraftan birincil tarım faaliyetleri

merkezi yönetim tarafından uygulanan destek ve teşviklerle gelişirken bir yandan da KOSGEB, Serhat Kalkınma Ajansı ve TKDK gibi kurumların girişimcilere sunmuş olduğu fırsatlarla tarımsal ürünler katma değerli ürünlere dönüştürülerek üreticisinden, girişimcisine ve tüketiciye varana kadar geniş yelpazede bir fayda sağlamaktadır.

Bu faydanın katlanarak artırılması için son yıllarda yapılan yatırımlar arasında en önemlisi Kars Tarıma Dayalı İhtisas Besi OSB olarak görülmektedir. Söz konusu proje ile modern ve sıhhi tesislerde hayvancılığın yapıldığı, biyogaz tesisi ile temiz enerjinin üretildiği bir ihtisas alanına kavuşarak Kars bu konuda bulunduğu konumu daha da ileriye taşıyacaktır.

İlimizin başlıca sorunları arasında yer alan göç olgusu özellikle kırsalda halen yerini korumaktadır. Kırsaldaki

göçün azaltılarak tarımsal üretimin sürekliliğinin sağlanması ve kent-kır alanlarındaki yerleşim dengesinin korunması için de köylerin üst merkezlerle olan bağlantı yolları, köy içi yolları, tarımsal sulama tesisleri, kanalizasyon şebekesi gibi altyapı yatırımları devam etmektedir. Diğer taraftan çiftçilerin bilinçli yetiştiricilik yaparak elde ettikleri verimin artırılması amacıyla Kafkas Üniversitesi, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ile Serhat Kalkınma Ajansı işbirliğinde eğitimler düzenlenmektedir.

Son yıllarda Doğu Ekspresi'nin popüler hale gelmesiyle İlimiz kış turizminin yanı sıra kültür turizminde de bir marka değeri haline gelmiştir. Son yıllarda 200.000'in üzerinde turist ağırlayan ilimizin 5 yıl sonraki hedefi 1 milyon turisttir. Bu hedefe ulaşmak amacıyla özellikle ilimizde sivil mimari örneği taşıyan ve koruma altına alınan tescilli yapılar restore edilerek turizme kazandırılmaktadır. Başta Tarihi Kimliğiyle Kars Kenti Projesiyle 19 tescilli binanın aslına uygun hale getirilerek buldukları caddenin bir turizm caddesine dönüştürülmesi olmak üzere Kars Peynir Müzesi, Kafkas Cephesi Harp Tarihi Müzesi ve Beylerbeyi Sarayı gibi yapıların turizme kazandırılması destinasyon imajı açısından önem arz etmektedir. Ayrıca İlimizin yeni cazibe merkezi olan Kars Be-desteni ve Kars çayı çevresinde ya-

pılan düzenlemeler, Millet Bahçesi gibi yatırımlar ile hem Kars halkının sosyalleşmesini sağlamak hem de turizm çeşitliliği yaratmak amacıyla sosyal donatı alanları oluşturularak İlimizin sosyoekonomik refahının artırılmasına katkı sunulmaktadır. Bunun yanı sıra kentsel altyapının iyileştirilmesi amacıyla kanalizasyon ve içme suyu şebekesi, şehir içi yol ve kaldırımların yenilenmesi çalışmaları il merkezi ve ilçelerin tamamında devam etmektedir.

Eğitim alanında fırsat eşitliği yaratmak ve ilk ve ortaöğretimde eğitimin kalitesini yükseltmek için altyapı yatırımları artırılmaktadır. Okullarımıza yeni derslikler, laboratuvarlar ve atölyeler yapılarak özellikle robotik yazılım ve kodlama alanında eğitim almaları sağlanmaktadır. Kamu kurumlarının yanında eğitim alanında faaliyet gösteren özel sektör de ilimizde farklı seçenekler sunmaktadır.

İlimizde eğitim kalitesinin artırılması, öğrencilerin akademik başa-

rılarının yanı sıra sosyal, sportif ve kültürel açıdan gelişimlerine olumlu katkıda bulunmak amacıyla 20 Aralık 2021 tarihinden itibaren uygulamaya koyduğumuz, **"Eğitimde Başarıyı Artırma İl Eylem Planı"** kapsamında il genelinde bulunan 564 okulumuzda (Ana Okulları, Özel Eğitim Merkezleri, Özel Okullar ve Bilim Sanat merkezi hariç) uygulanmaya başlanmıştır. Eylem Planı ile ilimizde eğitim kalitesinin artırılması, öğrencilerin akademik başarılarının yanı sıra sosyal, sportif ve kültürel açıdan gelişimlerine olumlu katkıda bulunmak hedeflenmiştir.

2021-2022 Eğitim Öğretim Yılında "Eğitimde Başarıyı Artırma İl Eylem Planı" çalışmaları sonucunda il genelinde 1.244 deneme sınavı, 711 okul projesi, 5.387 aile ziyareti, 916 konferans ve seminer çalışması, öğrencilere yönelik 3.447 sosyal, sportif ve kültürel etkinlik ve öğretmenlerimize yönelik 1.063 sosyal, sportif ve kültürel etkinlik gerçekleştirilmiştir.

Sağlık alanında il merkezindeki hastanelere yığılmaları önlemek ve hizmetin ulaşılabilirliğini artırmak amacıyla, hastanelerin personel ve tıbbi donanım eksiklikleri giderilerek, daha verimli çalışmaları amacıyla sağlık hizmet kalitesinin yükseltilmesine yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.